

SỰ LỰA CHỌN LUẬT SƯ

Luật gia Nguyễn Mạnh San

Sống trong một xã hội tập chủng như xã hội Hoa Kỳ hiện nay là một xã hội pháp trị, chính quyền lấy pháp luật để cai trị người dân nên chúng ta thường thấy những người chung quanh đối xử với nhau bằng lý nhiều hơn bằng tình, không giống như người Việt-Nam chúng ta khi còn ở quê nhà, là nếu lỡ có đụng chạm đến quyền lợi của nhau một chút không đáng gì, thì cũng đòi thưa kiện nhau ra Tòa.

Nhiều trường hợp xảy ra không có một yếu tố pháp lý xác đáng nào để buộc tội đối phương, hoặc đôi khi rõ ràng như ban ngày là nếu có thưa kiện nhau ra Tòa cũng chẳng đi tới đâu, ấy thế mà họ vẫn đưa nhau ra tranh tụng trước Tòa. Nhiều khi bên nguyên cáo bị thua đứt đuôi con nòng nọc, phải trả án phí và tiền thuê mướn luật sư cả năm cũng chưa hết nợ. Nhưng nhiều người vẫn thích đi kiện để thỏa mãn tự ái cá nhân, nghĩ rằng ta đây hiểu biết nhiều về luật lệ hơn người khác. Chính vì thế mà Tổng Thống quá cố Abram Lincoln Hoa Kỳ cũng là một vị luật sư nổi tiếng nhất trong thời kỳ Hoa Kỳ lập quốc, đã phải thốt lên rằng: “Hãy cố tránh vấn đề tranh tụng trước Tòa. Hãy thuyết phục những người bạn láng giềng của chúng ta nên hòa giải với nhau bất cứ khi nào chúng ta có thể thuyết phục họ được. Hãy chỉ cho họ hiểu rõ thế nào

là người thắng kiện thường cũng là người thật sự bị thua kiện vì phải trả các chi phí, án phí và còn lãng phí thời giờ của mình. Là một người đứng ra hòa giải, người luật sư có một cơ hội uy thế để tỏ ra là một người tốt, thì đừng bao giờ khơi động lên sự tranh tụng. Thật khó có thể kiếm ra một người xấu hơn là kiếm ra một người hành xử việc tranh tụng này” (Discourage litigation. Persuade your neighbors to compromise whenever you can. Point out to them how the nominal winner is often the real loser in fees, expenses and waste of time. As a peacemaker, the lawyer has a superior opportunity of being a good man. Never stir up litigation. A worse man can scarcely be found than one who does this). Tuy nhiên vấn đề tranh tụng nhau trước Tòa, rất ít xảy ra trong các cộng đồng người Việt chúng ta tại Hoa Kỳ nói riêng và tại quốc ngoại nói chung. Vì chúng ta đã quen đối xử với nhau bằng tình cảm theo câu châm ngôn “Chín bỏ làm mười” hoặc “Vô phúc cho những ai phải đáo tụng đình”. Cục chẳng đã chúng ta mới phải đưa nhau ra Tòa nhờ pháp luật phân xử mà thôi. Cũng chính vì lẽ đó mà trong nhiều trường hợp xảy ra, quả thực làm cho chúng ta phải gánh chịu nhiều điều thiệt thòi mỗi khi có sự va chạm về quyền lợi cá nhân giữa người đồng hương của chúng ta đối với người bản xứ. Chẳng hạn như trẻ con của chúng ta nghịch ngợm, lỡ tay vất rác sang nhà bên cạnh, mở tiệc mời bạn bè về nhà ăn mừng ngày sinh nhật, kỷ niệm

ngày cưới, rồi ca hát hay nói chuyện to tiếng vang sang nhà hàng xóm v.v... cũng đều có thể bị đe dọa thưa ra Tòa về tội làm ồn ào mất trật tự công cộng. Vậy thì, mặc dầu trong thâm tâm chúng ta thật sự không muốn kiện cáo ai, nhưng xin đừng quên câu: “Nhập gia tùy tục”, chúng ta nên sẵn sàng trong tư thế phòng thân, tự bảo vệ quyền bình đẳng tối thiểu trước pháp luật (Due process) để chúng ta tập làm quen với một số vấn đề pháp lý thường thức nhất mà nó có thể xảy đến với chúng ta bất cứ lúc nào và bất cứ trong hoàn cảnh nào. Vì đôi khi “Cây muốn lặng mà gió không muốn ngừng” và dù cố tình hay vô ý bởi một hành động của một người khác gây ra, có thể dẫn đưa chúng ta đến tình trạng bị thưa kiện trước Tòa nếu chúng ta không chuẩn bị kỹ càng trước để đối phó với vấn đề pháp lý này. Phản ứng đầu tiên của chúng ta để đối phó với tình trạng này là đi tìm kiếm một luật sư chuyên môn về vấn đề mình bị kiện. Thật vậy, luật pháp xứ này quá mênh mông như biển cả và phức tạp hơn bất cứ luật pháp của một quốc gia nào khác trên thế giới. Luật pháp Hoa Kỳ thay đổi nhanh chóng như gió bão để kịp thời thích ứng ngay tức khắc với hoàn cảnh xoay chiều của một xã hội văn minh tạp chủng. Hơn thế nữa, luật pháp Hoa Kỳ cần thay đổi để thích ứng với môi trường sinh sống của mỗi địa phương, có những tập quán khác nhau tại mỗi Tiểu Bang. Đó là Luật Hiến Pháp Hoa Kỳ, Luật Liên Bang, Luật Tiểu

Bang, luật lệ của các địa phương như cấp Quận (District), Hạt (Country), Tỉnh (Town) và Thành Phố (City). Do đó, nhiều luật sư ở xứ này vì muốn thành công trên phương diện nghề nghiệp chuyên môn của mình, nhất là để đề phòng trong tương lai không bị rút bằng hành nghề tạm thời hoặc bị rút bằng hành nghề vĩnh viễn vì hành xử nội vụ không đúng với khả năng chuyên môn và trách nhiệm của một người luật sư theo luật lệ và nội quy của Hội Luật Sư Đoàn Liên Bang hay Tiểu Bang đã quy định. Có 2 ngành chuyên môn chính để cho người luật sư tự mình muốn lựa chọn: Luật Hình Sự (Criminal Law) và Luật Dân Sự (Civil Law), rồi trong luật hình sự lại được chia ra làm 2 nhánh: Đại Hình (Felony) và Tiểu Hình (Misdemeanor) cũng như trong luật dân sự lại bao gồm rất nhiều môn khác biệt nhau mà trong phạm vi của bài này, chúng tôi không thể kể rõ các chi tiết của từng môn được, cũng giống như bên ngành y khoa, có bác sĩ gia đình, bác sĩ chuyên về tim, về thận, về dạ dày, về phổi v.v... Giả thử khi chúng ta bị thưa kiện ra Tòa, việc đầu tiên chúng ta hãy tự tìm hiểu hoặc nên tham khảo với bạn bè có khái niệm về luật pháp, để xem chúng ta bị thưa kiện về vấn đề gì. Nếu về xe cộ, chúng ta nên tìm đến luật sư chuyên về tai nạn giao thông, nếu về kế ước, về mua bán nhà cửa, sang nhượng tiệm buôn, thì nên tìm các luật sư chuyên môn về ngành thương mại. Có như vậy, chúng ta mới thực sự có một luật sư đại diện cho chúng ta về pháp

lý đúng mức, hữu hiệu và có như thế chúng ta mới có thể vững tin và nghe theo lời chỉ dẫn của vị luật sư này mà không sợ bị sai lầm mỗi khi chúng ta phải đối diện với bị cáo hay đương cáo trong các phiên Tòa xử án. Ngược lại, nếu chúng ta không biết chọn lựa một luật sư chuyên môn về vấn đề pháp lý mà chúng ta đang gặp phải, thay vì phải tìm một luật sư chuyên môn về ngành thương mại như khế ước (Contract), thì chúng ta lại nhờ một luật sư chuyên về ly dị (divorce) hay di trú (Immigration) chẳng hạn, là chúng ta đã đi theo con đường phiêu lưu mạo hiểm, có khi tiền mất tật mang, đôi khi không còn đủ thời gian để cứu vãn tình thế thua thiệt. Đúng như câu người đời thường nói: “Nên chọn mặt gửi vàng”. Sau đây là một trong những trường hợp điển hình đã xảy ra: Có một người định mua một căn nhà mới xây cất gồm 4 phòng ngủ và đã ký hợp đồng với một công ty địa ốc. Trong hợp đồng có ghi rõ hạn định trong vòng 90 ngày, nếu người mua bán được căn nhà cũ của họ đang ở, thì họ sẽ ký giấy tờ lãnh nhận căn nhà mới này. Sau đó 2 tháng đương sự lại ký một hợp đồng bán căn nhà cũ của đương sự cho một người mua khác, cũng qua trung gian cùng một công ty địa ốc và trong hợp đồng này cũng ghi rõ hạn định 30 ngày để cho người mua căn nhà cũ này tiến hành thủ tục vay tiền và người mua sẽ ký nhận căn nhà ngay sau khi được sự chấp thuận của cơ quan cho vay tiền. Nhưng sau 30 ngày, người mua căn nhà cũ

vẫn chưa nhận được sự chấp thuận của cơ quan cho vay tiền. Công ty địa ốc yêu cầu đương sự mua căn nhà mới hãy ký gia hạn hợp đồng thêm một thời gian nữa, để người mua căn nhà cũ có thêm đủ thời giờ bổ túc hồ sơ xin vay tiền. Dù bị công ty địa ốc dùng mọi thủ đoạn làm áp lực mạnh, cố ép đương sự phải bằng lòng ký hợp đồng gia hạn cho căn nhà cũ, nhưng đương sự nhất quyết không chịu ký vì nhận thấy công ty địa ốc đã không thành thật trong vấn đề này, đã cố tình đánh giá căn nhà cũ của đương sự xuống thấp hơn giá thị trường rất nhiều, so với giá căn nhà có cùng một tình trạng trong cùng một khu vực của căn nhà cũ đang được để bán. Lý do công ty địa ốc này làm như vậy cốt làm sao bán căn nhà cũ của đương sự cho mau chóng, để bán được căn nhà mới cho đương sự trong thời gian hợp đồng mua căn nhà mới vẫn còn hiệu lực. Nhờ người Mỹ hàng xóm chỉ dẫn cho biết, là quyền hạn gia hạn hay không gia hạn hoàn toàn tùy thuộc vào người bán, chứ không tùy thuộc vào công ty địa ốc. Do đó, hợp đồng đầu tiên đương sự ký với công ty địa ốc để mua căn nhà mới đương nhiên hết hiệu lực sau 90 ngày mà người mua không bán được căn nhà cũ và cũng không đồng ý gia hạn hợp đồng cho người mua căn nhà cũ có thêm thời giờ bổ túc hồ sơ xin vay tiền để mua căn nhà cũ của đương sự. Sau khi biết chắc đương sự tháo lui không muốn mua căn nhà mới nữa, công ty địa ốc báo cho đương sự

biết, là sẽ tiến hành thủ tục truy tố đương sự ra Tòa về tội bội ước, để đòi bồi thường sự thiệt hại như tiền quảng cáo in trong sách bán nhà, tiền xăng nhớt, thì giờ đưa đón khách đến coi căn nhà cũ, tiền lời cộng với tiền nhà trả 3 tháng cho căn nhà mới để không, tiền thiệt hại vì phải rút tên căn nhà mới ra khỏi thị trường trong 3 tháng, làm mất dịp may bán cho người khác, tiền phí tổn thuê luật sư tiến hành thủ tục giấy tờ truy tố đương sự ra Tòa v.v... (Tới đây chúng tôi cần lưu ý thêm là nếu đương sự mua nhà mới là người Mỹ, chắc chắn công ty địa ốc sẽ không dám đòi kiện đương sự ra Tòa như vậy. Vì mọi yếu tố pháp lý đều rõ rệt như sự việc đã xảy ra). Thoạt tiên khi nghe công ty địa ốc cho biết như vậy, đương sự rất băn khoăn và lo lắng, không biết phải giải quyết cách nào đây? Sau đó, qua sự giới thiệu của một người bạn, đương sự đến gặp một luật sư chuyên về tai nạn xe cộ để hỏi ý kiến. Sau khi đọc bản hợp đồng đã ký với công ty địa ốc, vị luật sư này đã khuyên đương sự nên thương lượng với công ty địa ốc, dù có phải thiệt thòi đền bù thêm một số tiền nhỏ cho công ty, còn tốt hơn là để bị kiện ra Tòa vừa tốn kém mà có thể bị thua kiện. Trong lúc đương sự còn đang phân vân do dự, không biết có nên nghe theo lời khuyên của vị luật sư này hay không, thì được một người bạn Mỹ cùng sở đến nhà chơi, biết được câu chuyện này nên đã sẵn lòng giới thiệu đương sự đến gặp một vị luật sư, là bạn thân của ông ta để yêu cầu

được giúp đỡ mà không cần phải trả tiền thù lao. Sau khi đã gặp được vị luật sư chuyên về di trú và vị luật sư này cũng có những lời khuyên tương tự, giống như những lời khuyên của vị luật sư chuyên về tai nạn xe cộ trước đây. Vì nhận thấy lời khuyên của 2 vị luật sư đều giống nhau nên đương sự thấy chẳng cần gì phải nghĩ ngợi thêm cho mệt óc. Do đó đương sự đã dự trù vào tuần lễ kế tiếp, sẽ đến gặp công ty địa ốc để thương lượng vấn đề này cho ổn thỏa. Thế nhưng, chỉ còn vài tiếng đồng hồ nữa là đến giờ đi gặp công ty địa ốc, thì vừa tan Lễ ở Nhà Thờ ra về, đương sự đã gặp Cha Chánh Xứ họ đạo ở cuối của Nhà Thờ, liền tâm sự cho Cha Chánh Xứ nghe câu chuyện này, Cha đã giới thiệu đương sự đến gặp một luật sư cũng là một giáo dân trong xứ đạo, vị luật sư này đang làm cho một hãng luật (Law Firm), lớn vào hàng thứ 3 trong Tiểu Bang của đương sự ở và là một luật sư chuyên phụ trách về các loại khế ước hoặc các loại hợp đồng về thương mại, đặc biệt hơn nữa ông ta chuyên biệt về các giao kèo địa ốc cho hãng. Sau khi đọc xong bản hợp đồng và nghe đương sự trình bày tất cả các sự kiện tuần tự đã xảy ra xong, ông bảo đương sự là không cần gì phải thương lượng cả (Vì khuôn khổ tờ báo có hạn nên chúng tôi không thể kể lại hết ra đây những lời giải thích chi tiết của vị luật sư này). Ngay sau đó, vị luật sư đã gọi điện thoại nói chuyện trực tiếp với công ty địa ốc của đương sự, với một giọng nói ôn tồn nhã nhặn, nhưng

không kém phần cương quyết, ông ta đã thay mặt đương sự để yêu cầu công ty địa ốc phải hoàn toàn trả lại cho đương sự số tiền \$500 đặt cọc mua căn nhà mới trước đây. Thế rồi chỉ vài tuần lễ sau đương sự đã nhận được chi phiếu hoàn trả đủ số tiền đặt cọc của công ty địa ốc gửi tới.

Như quý vị độc giả đã nhận thấy: 2 vị luật sư trước đương sự nhờ cậy, một vị chuyên về tai nạn xe cộ, còn một vị về di trú nên những lời khuyên của hai vị luật sư này đã không giúp giải quyết được vấn đề rắc rối giữa đương sự và công ty địa ốc và xuýt tí nữa, nếu nghe lời khuyên của hai vị này, đương sự không những đã mất số tiền đặt cọc mà còn phải trả thêm một số tiền khác nữa để khỏi bị truy tố ra Tòa như công ty địa ốc cho biết. Ngay phần đầu của bài này, chúng tôi đã nêu lên là luật pháp của Hoa Kỳ quá phức tạp và uyển chuyển mau lẹ để thích ứng với trào lưu tiến hóa nhanh chóng của một đại xã hội được coi là văn minh nhất thế giới. Thế nên chúng ta không lấy gì làm ngạc nhiên khi thấy đại đa số các luật sư tại Hoa Kỳ đều đi chuyên biệt một ngành, để họ nắm vững được những yếu tố pháp lý chính yếu của từng vấn đề trong mỗi trường hợp xảy ra cho bị cáo (Defendant) cũng như cho đương cáo (Plaintiff). Có như thế, vị luật sư chuyên biệt này mới dám tự tin vào khả năng chuyên môn của mình, để đáp ứng đúng mức với các nhu cầu và sự tín nhiệm của quần chúng nói chung

và của thân chủ nói riêng. Có nhiều người cho rằng hễ một luật sư nổi tiếng tài giỏi là có thể đem lại sự thắng lợi cho thân chủ của mình. Nói như thế chỉ đúng về một phương diện chuyên biệt của vị luật sư do khi nhận lãnh bên vực cho thân chủ về một vụ kiện nằm trong sự chuyên biệt của mình. Chẳng hạn như một vị luật sư chuyên về hình sự, đang tranh luận bên vực trước Tòa cho một tội phạm giết người có chủ mưu, để hy vọng bị cáo khỏi bị lãnh án tử hình. Nhưng khổ một nỗi, vị luật sư này chưa bao giờ có kinh nghiệm để tranh luận, bên vực cho một tội phạm giết người có chủ mưu như thế này, thì chúng ta hãy thử tự hỏi mình xem vị luật sư này sẽ đem lại sự hy vọng thắng lợi cho bị cáo được bao nhiêu phần trăm so với một vị luật sư đã từng kinh nghiệm nhiều lần tranh cãi trước Tòa cho những vụ án tử hình? Để kết thúc bài này, chúng tôi thiết nghĩ chắc mọi người cũng đồng ý rằng việc tìm kiếm một luật sư tài giỏi và nổi tiếng hầu như không quan trọng bằng tìm cho đúng một luật sư hành nghề chuyên biệt cho từng sự việc có nội dung khác nhau xảy ra mới là điều quan trọng. Thật rất đúng như câu tục ngữ Việt Nam của chúng ta là Trăm Tay Không Bằng Một Tay Quen.

Trích Tuyển Tập Luật Pháp Hoa Kỳ Thực Dụng

Của Luật gia Nguyễn Mạnh San